

Sygn. akt III PK 30/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa J.C. i J.X.

przeciwko R. w K.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych i przywrócenie poprzednich warunków pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda J. C. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 20 kwietnia 2016 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w L. oddalił apelację powodów J.C. i J.X. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie przeciwko J. [...] w K. o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych i przywrócenie poprzednich warunków pracy.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 8 czerwca 1998 r. zawarty został Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla Pracowników Wojskowych Jednostek Organizacyjnych Sfery Budżetowej, określający w art. 11 pkt 4 dla pracowników stale zatrudnionych na stanowiskach związanych z produkcją, naprawą, konserwacją rozkompletowaniem i złomowaniem amunicji oraz produkcją materiałów wybuchowych lub wykonujących pracę przy przewozie, rozładunku,

załadunku oraz magazynowaniu amunicji i materiałów wybuchowych czas pracy 6 godzin na dobę i przeciętnie 30 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, z zastrzeżeniem, iż taka forma skracania czasu pracy jak i wykaz stanowisk, na których obowiązuje skrócony czas pracy, ustalone zostaną w zakładowym regulaminie pracy. Z dniem 27 lipca 2011 r. pracownicy Składu Materiałowego Stawy Jednostki Wojskowej nr (...) stali się, w trybie art. 23¹ k.p., pracownikami Jednostki Wojskowej (...) w K.. W Jednostce Wojskowej (...) w K. w listopadzie 2011 r. wprowadzony został regulamin pracy przewidujący skrócony czas pracy w wymiarze 6 godzin na dobę i przeciętnie 30 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy jedynie dla pracowników Zakładu Elaboracji Amunicji (ZEA) Składu Stawy. Z dniem 1 grudnia 2011 r. dla wszystkich pracowników Składu Stawy wprowadzony został 8 godzinny dzień pracy. Sąd Rejonowy uznał, iż praca powodów wykonywana w wymiarze 8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy zgodna była z treścią regulaminu pracy JW (...) w K., a w konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia, iż po stronie powodów powstało roszczenie o „przywrócenie” dotychczasowych warunków pracy, to jest w wymiarze 6 godzin na dobę i przeciętnie 30 godzin tygodniowo w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy. W ocenie Sądu, zgłoszone przez powodów roszczenie nie znajduje także oparcia bezpośrednio w treści Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy (PUZP), bowiem byłiby oni uprawnieni do skrócenia podstawowej, 8 godzinnej normy czasu pracy, jedynie w sytuacji, gdyby wskazany rodzaj pracy wykonywany był przez nich stale. Sąd ustalił natomiast, że powodowie w żadnym dniu nie wykonywali obowiązków związanych z pracą bezpośrednio z amunicją czy środkami bojowymi tak w magazynie, jak i przy ich rozładunku przez 8 godzin dziennie, w niektóre dni taki rodzaj czynności w ogóle nie był przez nich wykonywany, czas pracy przy amunicji w okresie spornym wynosił średnio dla powoda J.X. 2 godz. 30 min dziennie, zaś dla powoda J.C. - 2 godziny 20 minut.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku. Zdaniem Sądu Okręgowego z dniem przejścia zakładu pracy na nowego pracodawcę, obowiązujący u nowego pracodawcy regulamin pracy ma

zastosowanie do wszystkich pracowników - tak dotychczasowych, jak i przejętych w trybie art. 23¹ k.p., przy czym, w stosunku do tych ostatnich, wprowadzenie nowych, mniej korzystnych od dotychczasowych regulacji regulaminowych nie wymaga dokonania wypowiedzeń zmieniających. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony przez Sąd Rejonowy materiał dowodowy potwierdził, że wobec wprowadzenia nowego regulaminu w zakładzie pracy zatrudniającym powodów, nie mają oni prawa do skróconej normy czasu pracy, albowiem nie wykonują stale czynności dla których obowiązujący regulamin przewiduje skrócony czas pracy.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 328 § 2 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 385 k.p.c. oraz na naruszeniu prawa materialnego: art. 23¹ k.p., art. 128 k.p., art. 241⁶ k.p. w związku z art. 11 ust. 4 PUZP.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne, zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie powołanych podstaw kasacyjnych. Zdaniem skarżącego w niniejszej sprawie konieczne jest rozważenie przez Sąd Najwyższy kwestii, czy do czasu pracy pracownikom zatrudnionym na stanowiskach przy przewożeniu, rozładunku, załadunku oraz magazynowaniu amunicji i materiałów wybuchowych można wliczyć czynności związane z organizacją pracy na tych stanowiskach. Wskazał, że w świetle art. 128 k.p. czas pracy jest nie tylko czasem, gdy pracownik efektywnie wykonuje swoją pracę, lecz także czasem, gdy pozostaje w dyspozycji pracodawcy, np. przemieszcza się ze wskazanego miejsca wykonywania danego dnia pracy, oczekuje na otwarciu magazynu i umożliwienie rozpoczęcia wykonywania przez niego efektywnej pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Chybiony jest zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Naruszenie przepisów prawa procesowego tylko wówczas może stanowić skuteczną podstawę kasacyjną, gdy wykazany zostanie jego wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Przez taki wpływ należy rozumieć nie tylko, że dane uchybienia bezpośrednio lub pośrednio miały lub mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, ale i że były tego rodzaju lub wystąpiły w takim natężeniu, iż ukształtowały lub mogły ukształtować treść zaskarżonego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 669/15, LEX nr 2147286). Jeżeli nie doszło do tego rodzaju naruszenia, nie można tym bardziej twierdzić, że skarga oparta wyłącznie na rzekomym naruszeniu przepisów postępowania jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W związku z tym, że Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy *meriti*, w postępowaniu tym nie może być w ogóle brany pod uwagę zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, LEX nr 2116798). Polemika skarżącego z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy, prowadząca do zakwestionowania ustalonego przez ten sąd stanu faktyczny sprawy oraz zarzucanie sądowi II instancji przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów nie uzasadnia, w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, w których motywy wyroku są tak ułomne, że uniemożliwiają kontrolę oceny toku wyводу, który doprowadził do rozstrzygnięcia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, LEX nr 78271, z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182).

Takich wad nie można przypisać uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, gdyż jego treść pozwala na dokonanie kontroli orzeczenia, obejmującej prawidłowość wykładni i subsumpcji. Trzeba mieć też względzie, że uzasadnienie wyroku sporządzane jest *ex post*, toteż nawet w przypadku naruszenia wymagań dotyczących jego konstrukcji z zasady nie dochodzi do spełnienia przesłanki istotnego wpływu na rozstrzygnięcie (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2014 r., I PK 88/14, LEX nr 1622121). Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 385 k.p.c. Zauważyć należy, że przepisy art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. mogą zostać naruszone tylko wtedy, gdy Sąd drugiej instancji oddał apelację, mimo uznania jej za zasadną lub odwrotnie, uwzględnił apelację, mimo uznania jej za bezzasadną (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2006 r., I PK 305/05, LEX nr 395064). Przytoczone przepisy są adresowane do sądu drugiej instancji i przesądzają o tym, w jaki sposób ma on rozstrzygnąć sprawę, jeżeli stwierdzi, że apelacja jest bezzasadna, bądź że powinna być uwzględniona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10, LEX nr 817516). Sąd drugiej instancji nie narusza natomiast art. 385 k.p.c., jeżeli oddał apelację na podstawie oceny, że jest ona bezzasadna, niezależnie od twierdzenia strony, iż była zasadna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 r., II CNP 72/12, LEX nr 1360205).

Niezrozumiały jest wskazany przez skarżącego zarzut naruszenia art. 23¹ k.p. Przywołał on orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące stosowania u pracodawcy przejmującego zasad wynagradzania wynikających z obowiązującego u dotychczasowego pracodawcy układu zbiorowego pracy i regulaminu wynagradzania. W ocenie skarżącego stanowią one argument przemawiający za stosowaniem wobec powodów regulaminu pracy obowiązującego u dotychczasowego pracodawcy, przewidującego wykonywanie pracy przez powodów w skróconym czasie pracy. Tymczasem za ugruntowane należy uznać stanowisko, że regulamin pracy wchodzi w życie automatycznie po upływie 2 tygodni od właściwego podania go do wiadomości pracowników odnośnie do tych składników stosunku pracy, które nie zostały określone w umowie o pracę, przede wszystkim tych uprawnień i obowiązków pracownika, które wynikały z poprzedniego regulaminu lub zarządzenia porządkowego pracodawcy. Wówczas także zmiana na niekorzyść nie wymaga wypowiedzenia zmieniającego (E. Maniewska, [w:] K.

Jaśkowski, E. Maniewska, Komentarz aktualizowany do Kodeksu pracy, LEX 2017; J. Iwulski, [w:] J. Iwulski, W. Sanetra, Kodeks pracy. Komentarz, LEX 2013; J. Skoczyński, [w:] Kodeks pracy. Komentarz, red. L. Florek, LEX 2011). Zauważyć należy ponadto, że w rozpoznawanej sprawie kwestionowany przez skarżącego regulamin został wprowadzony po upływie 4 miesięcy od przejścia zakładu pracy.

W zakresie pozostałych zarzutów prawa materialnego skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne dotyczące świadczenia prac polegających na przewożeniu, rozładunku, załadunku oraz magazynowaniu amunicji i materiałów wybuchowych. Sądy *meriti* uznały, że prace te nie były wykonywane przez skarżącego w sposób stały, bowiem w niektóre dni taki rodzaj czynności w ogóle nie był wykonywany, a średni czas pracy przy amunicji w spornym okresie wynosił niespełna 3 godziny. W ocenie sądów do obowiązków robotników magazynowych należały także wszelkiego rodzaju prace porządkowe wokół magazynów takie jak koszenie trawy, grabienie liści, konserwacja opasek p. poż. wokół magazynów. Skarżący wskazywał natomiast, że wymagane czynności były wykonywane stale, a prace porządkowe (pomocnicze) stanowiły jedynie uboczne zobowiązanie pracownika. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że zarzut naruszenia prawa materialnego nie może być skutecznie uzasadniany próbą zwalczania ustaleń faktycznych, gdyż mogłaby ona ewentualnie odnieść zamierzony skutek wyłącznie w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2015 r., II CSK 408/14, LEX nr 1640240). Naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie nie polega na dokonaniu błędnych ustaleń faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2015 r., V CSK 72/15, LEX nr 1784530).

Bez znaczenia dla oceny zgodności obowiązującego u pracodawcy regulaminu pracy z PUZP pozostaje podniesiona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania okoliczność, że uprzednio obowiązujący regulamin, wydany na podstawie tego samego ponadzakładowego układu, przewidywał wykonywanie pracy przez skarżącego w skróconym czasie pracy. Przepisy prawa nie wymagają bowiem, aby następujące po sobie regulaminy pracy zawierały analogiczne rozwiązania. Ważne jedynie, by postanowienia regulaminu nie były dla

pracownika mniej korzystne niż postanowienia układu zbiorowego pracy (art. 9 § 3 k.p.).

Odnosząc się do drugiej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pierwszej kolejności zauważyć należy, że skarżący wskazując na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w dotychczasowym orzecznictwie sądów nie przywołał konkretnych orzeczeń Sądu Najwyższego. Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga natomiast przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Z kolei pomiędzy występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawne oraz istnieniem potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości występuje związek, a jednoznaczne wyznaczenie granicy między nimi w konkretnych sytuacjach może być utrudnione. (T. Ereciński, J. Gudowski, System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia, Lex 2013). W doktrynie wskazuje się również, że pod pojęciem "zagadnienia prawnego" kryją się przede wszystkim przypadki dotyczące wykładni przepisów budzących wątpliwości (W. Sanetra, *O roli Sądu Najwyższego w zapewnieniu zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądowego*, Przegląd Sądowy, 9/2006, s. 16; J. Iwulski, *Kasacja po nowelizacji*, PiZS 12/2000, s. 28).

Postawione przez skarżącego pytanie: „czy do czasu pracy pracownikom zatrudnionym na stanowiskach przy przewożeniu, rozładunku, załadunku oraz magazynowaniu amunicji i materiałów wybuchowych można wliczyć czynności związane z organizacją pracy na tych stanowiskach” nie jest istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zauważyć należy, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na tę przesłankę wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było istotne, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub precedensowym charakterze. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej lecz także dla praktyki sądowej w ogólności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2017 r., V CSK 667/16, LEX nr 2321904). Powyższe sprawia, że sformułowane zagadnienie prawne powinno

odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i nie może służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). Taka sytuacja ma natomiast miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Ponadto zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym (T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, red. T. Ereciński). Sąd Najwyższy natomiast wielokrotnie podejmował się definiowania pojęcia czasu pracy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 140/08, LEX nr 491567; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2008 r., II PK 82/07, LEX nr 442878; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r., I PK 84/07, M.P.Pr. 2007 nr 12, s. 644). Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie SN z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934 i postanowienie SN z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383), co nie miało miejsca w rozpoznawanej sprawie.

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

as